

Ceremoniał Rzymski to przyjęta potocznie nazwa Księgi Ceremonii Kurii Rzymskiej, którą przygotował w roku 1488 mistrz ceremonii papieskich Agostino Patrizi Piccolomini na życzenie papieża Innocentego VIII. Redaktor nie napisał nowego dzieła, lecz zebrał w całość tradycje ceremonialne kaplicy papieskiej.

Początkowo księga ta nie miała być drukowana, jednak abp Cristoforo Marcello wydał ją w 1516 r. (w Wenecji, u Gregoria de' Gregori, nakładem Antonia i Silvana Capelli dal Banco), za zgodą papieża Leona X, budząc tym kontrowersje dotyczące poprawności tekstu i sensu wydawania go drukiem dla szerszej publiczności. Mimo głosów sprzeciwu (przede wszystkim ze strony aktualnego mistrza ceremonii papieskich Parisa de Grassi) księga została wydana.

W późniejszym czasie podlegała ona korektom. Kolejne, wciąż poprawiane i doskonalone, a więc różniące się punktowo wydania Ceremoniału papieskiego zaczęły się ukazywać w różnych miejscach w drugiej połowie XVI w., w okresie Soboru Trydenckiego i po nim, w dobie reform posoborowych. Na osobną wzmiankę zasługują tu przynajmniej: edycja kolońska (1557 r., u Franza Birckmanna), edycja rzymska (1560 r., u Dorica), edycja wenecka u Ragazzoli (1573), edycja wenecka „u Giuntów” (1582).

Żadna z wymienionych nie posiadała oficjalnego zatwierdzenia jako księga liturgiczna. Wszystkie reprezentowały tradycję ceremonialną uprzedzającą jakiegokolwiek prawo pozytywne, natomiast żadna nie stała się księgą wzorcową. Gdy zatem w roku 1750 Giuseppe Catalano, zasłużony wydawca i komentator ksiąg liturgicznych z czasów Benedykta XIV, wydawał Ceremoniał edycji Piccolominiego ze swymi objaśnieniami, korzystał równocześnie z edycji weneckiej 1516, kolońskiej 1557 i zwłaszcza rzymskiej 1560.

Ceremoniał Rzymski Piccolominiego – wciąż poprawiany w szczegółach lub (jak w przypadku konklawe) uzupełniany przez inne rozporządzenia rubrycystyczne – przetrwał w użyciu do Soboru Watykańskiego II.

Paweł Milcarek, *Staraniem najwyższych biskupów. Księgi liturgiczne Kościoła oraz ich dokumenty zatwierdzające wydane przez Stolicę Apostolską. Tekst łaciński i polski. Część pierwsza: księgi rytu rzymskiego z okresu od pierwszych wydań drukowanych do Soboru Watykańskiego II (XV-XX w.)*, Kraków 2022, s. 127.

